

dat er nog een aanpassing nodig was in de luchtcirculatie. Op warme dagen was het temperatuurverschil tussen het zeugenhok en de biggennanny te klein, waardoor de biggen niet genoeg werden gestimuleerd om in de nanny te komen slapen, met meer doodliggers tot gevolg. Als we de nieuwbouwstal op die manier zouden inrichten, was er dus een betere manier nodig om de temperatuur te controleren." In 2019 ging dan toch de bouw van de nieuwe stal van start. Hierin werden twee afdelingen van telkens 52 Pro Dromi-kraamstallen voorzien. Een hele investering, want de inrichting van de hokken is niet alleen duurder, ook de grotere oppervlakte per zeug jaagt de kostprijs de hoogte in. De luchtconditionering gebeurt met twee warmtewisselaars, één voor lucht en één voor water. Een grote investering dus, en die was enkel mogelijk dankzij VLIF-innovatiesteun. Minister van Landbouw Crevits bracht recent een bezoek aan de nieuwe kraamstal van de familie Bogaert en benadrukt dat het belangrijk is dat de overheid innovatie in de landbouw blijft ondersteunen (zie ook p. 12). Rik en Nancy zijn nog in onderhandeling met de afnemer om te kijken of hun varkens uit vrijloopkraamstallen een financiële meerwaarde kunnen betekenen.

Melk voor elk

Intussen is het koppel al een aantal maanden aan het werk in hun nieuwe kraamstallen. De ervaring is positief. "Wanneer we zien dat een zeug begint te wruten in de juten zak die in het hok is bevestigd, weten we dat ze formeel gezien 12 à 18 uur later zal welpen. Dat is het signaal waarop we weten dat de zeug vast te zetten in het kraamhok." Dat vastzetten verloopt vrij vlot, aangezien de hekken makkelijk te hanteren zijn. "Nadat de biggen voor het eerst hebben gedronken, leggen we ze een halfuurtje in de nanny, zodat ze leren dat het daar aangenaam warm en veilig is om te slapen. Later op de dag, wanneer de biggen het systeem snappen, wordt de zeug opnieuw losgelaten. Het contact met de biggen blijft behouden als ze in de nanny

zitten, want de zeug kan hier met haar neus of kop naar binnen. Iets waarvan ze dankbaar gebruik maakt." Worden er met dit systeem nu minder biggen doodgelegd? "Nee", weet Rik. "Het percentage doodliggers zal iets hoger liggen dan bijvoorbeeld in stallen met een balanssysteem. Maar we merken wel dat het speengewicht tot 1 kg hoger ligt in vergelijking met onze oude stal (met beperkte ruimte). Dat is te danken aan de hoge voederopname van de zeugen en dus ook de hogere melkgift. Al is het altijd moeilijk een oude stal te vergelijken met een nieuwe stal die anders is opgebouwd." De biggen zijn zo voldaan met melk dat het een uitdaging is voor Rik en Nancy om ze te motiveren vast voeder te proberen. De spendip valt echter goed mee, met dank aan het hogere speengewicht. "We zien ook dat de vitaliteit van de zeugen sterk is verbeterd", zegt Nancy. "Ze vermageren veel minder in korte sneller in bronst. Wat ons ook opvalt is de rust in de stal. De dieren zijn heel op hun gemak."

Niet voor iedereen

Op het bedrijf van Rik en Nancy wordt al meer dan 10 jaar geen antibiotica meer gebruikt. Iets wat ze heel belangrijk vinden in de strijd tegen resistentie. "Enerzijds zitten we in een varkensarm gebied, wat het risico op ziekteverspreiding tussen andere bedrijven minimaliseert", zegt Nancy. "Maar we doen ook heel wat inspanningen om de bioveiligheid te verhogen. Denk maar aan het strikt gescheiden houden van leeftijdsgroepen, eigen aanfok, een sanitair sas met doucheruimte en vaste looplijnen. Als landbouwer moet je elke keuze afwegen en de voor- en nadelen in acht nemen. Met de keuze voor vrijloopkraamstallen kozen we misschien iets meer in functie van het zeugcomfort, terwijl een stal met balansvloer meer tegemoetkomt aan de veiligheid van de biggen." De kraamstal van de toekomst, bestaat die wel? "Wij zijn tevreden met de keuze die we gemaakt hebben, maar laat het duidelijk zijn dat dit geen zaligmakend systeem is. De publieke opinie verandert snel, dus kies voor een systeem waar je je zelf goed bij voelt." ■

Wouter Witynck

Adviseur Dierlijke Productie Studiedienst
wouter.witynck@boerenbond.be

Bouwen met inzicht

De bouw van een nieuwe stal en een grondige renovatie is een grote uitdaging. Aangezien de stallen over een langere periode worden afgeschreven, is het goed om na te gaan wat de toekomstige marktverwachtingen zijn en inspiratie op te doen bij onderzoeksinstituten, collega-varkenshouders en stallenbouwers. Belangrijk is dat de stal zo veel mogelijk *future proof* is en dat hij goed past bij jouw manier van werken. Meer dan vroeger moeten we ook stilstaan bij het dierenwelzijn. De nieuwe inzichten over het uiten van het soorteigen dierlijk gedrag kunnen een win-winsituatie opleveren voor de varkens en de varkenshouder, op voorwaarde dat de extra kosten vertaald worden in een hogere opbrengstprijis van de biggen en de vleesvarkens. Die toeslag moet niet alleen de hogere vaste kosten dekken, maar ook de extra arbeid die nodig is om de dieren te verzorgen.

"Belangrijk is dat de stal zo veel mogelijk future proof is."